

اثر تربیتی تنبیه و تشویق کودکان؛ چه نوع تنبیهی به مرور بی اثر می‌شود

تشویق و تنبیه دو روش تربیتی است که برای رعایت مقررات و حفظ انضباط باید به طور مناسب، به اندازه و به موقع به کار گرفته شوند. تشویق و تنبیه چیست و نقش آن در تربیت چیست؟ چگونه باید به کار گرفته شوند و چه اثری خواهند داشت؟

خبرگزاری مهر- تشویق و تنبیه دو روش تربیتی است که برای رعایت مقررات و حفظ انضباط باید به طور مناسب، به اندازه و به موقع به کار گرفته شوند. تشویق و تنبیه چیست و نقش آن در تربیت چیست؟ چگونه باید به کار گرفته شوند و چه اثری خواهند داشت؟

تشویق عبارت است از هر چیزی که باعث دلگرمی و خوشایندی، انگیزش شوق، ذوق، علاقه و میل انسان شده و استعدادهایی او را برای شکوفایی تحریک کرده و رضایتمندی درونی برای فرد ایجاد کند. ممکن است مادی یا معنوی، کلامی و یا غیرکلامی باشد که از سوی دیگران برای ستودن رفتار فردی اعمال می‌شود.

هر چیزی که باعث آزرده‌گی جسمی و روحی انسان شده و عامل بازدارنده بروز رفتاری بشود، تنبیه نامیده می‌شود. تنبیه نیز مانند تشویق می‌تواند مادی یا معنوی، کلامی یا غیرکلامی باشد که برای بیداری و هوشیاری شخصی به کار می‌رود.

تشویق و تنبیه چه اثر تربیتی خواهند داشت؟

زمانی تشویق و تنبیه اثر تربیتی خواهد داشت که بین پاداش مادی و معنوی و رشوه دادن تمایز قایل بشویم. واقعیت این است که اهدای پاداش، باعث تثبیت ارزش وجودی کودک می‌شود و به خلق و خوی و رفتار شایسته او استحکام می‌بخشد.

علاوه بر آن با اهدای جایزه از سوی والدین، کودکان در می‌یابند رفتار مطلوب و پسندیده نزد والدینشان کدام است و یا بالعکس وقتی مادر در فروشگاه از دست کودکش به ستوه می‌آید و بالاجبار در ازای رفتار ناشایست او خواسته او را تامین می‌کند، تکرار این عمل باعث می‌شود که کودک لوس و پرتوقع بار آید. چنین پاداش‌هایی به کودک رشوه دادن به او محسوب می‌شود که تاثیر منفی بر رفتار ناپسند کودک می‌گذارد. صبوری والدین در ارتباط با تمامی رفتار کودکان از بسیاری ناهنجاری‌ها جلوگیری می‌کند.

اغلب متخصصان معتقدند رشوه‌ای که اثر منفی دارد "اگر این کار را نکنی، بهت این را نمی‌دهم" برای مدت کوتاهی موثر خواهد بود و تاثیر آن بر روی کودک به مرور زمان کم رنگ خواهد شد.

والدین بایستی رفتارهای شایسته و پسندیده را ترویج نموده و در ازای آن جایزه و پاداش دهند.

-حد و مرز رفتار و درخواست خوب و بد را معلوم می‌کند.

تشویق و تنبیه چگونه باید به کار گرفته شوند؟

در جامعه کنونی برخی عادت دارند در قبال گرفتن پاداش و یا به عبارتی رشوه، کاری را انجام دهند این عادت و رفتار نکوهیده آن چنان در وجود برخی رخنه نموده و عجین شده است که حتی برای انجام کارهای شخصی شان انتظار پاداش دارند. ریشه این اخلاق را باید در تربیت غلط والدین و الگوهای دوران طفولیت فرد جستجو کرد.

شیوه‌های نادرستی که در ارایه پاداش به کودک در ازای رفتار نامطلوب، از سوی والدین اتخاذ می‌شود، منجر به پیدایش این گونه رفتارهای ناهنجار و فراگیر در جامعه می‌گردد.

برنامه‌های پاداش

1- پاداش و تنبیه به جا، به موقع، به اندازه و مناسب

استفاده از پاداش در هر بار که کودک رفتار صحیحی انجام می‌دهد لازم است. لیکن در مواردی استفاده مدام از پاداش کار خوبی نیست و در بعضی موارد کودک ممکن است از گرفتن پاداش خسته شود و رفتار مطلوب را کمتر انجام دهد یا ممکن است والدین فرصت نداشته باشند که هر بار رفتار صحیح که بروز می‌کند به کودک پاداش دهند و یا این امکان وجود نداشته باشد که کودک برای

رفتار صحیحش پاداش بگیرد.

2- تعیین انتظارات خود

در وهله اول کاری که از کودک می خواهید انجام دهد برگزینید. به عنوان مثال، موقع خواب بهانه جویی نکند، در حضور جمع رفتار پسندیده داشته باشد. سپس امور روزمره و وظایفی که بایستی انجام دهد را یکی پس از دیگری برای او مشخص نمایید و اگر رفتار کودک انتظار شما را برآورده کرد پاداش بدهید.

3- مشورت با فرزند درباره نوع پاداش

در مورد پاداشی که ایجاد انگیزه می کند، با فرزندمان مشورت نموده و موارد با ارزش آن را برایش برشماریم.

4- رعایت زمان در تشویق

پاداش حتما بایستی پس از زمان مقرر شده برای انجام کار و یا بهبود رفتار کودک، ارایه شود. دادن پاداش و جایزه را تا زمانی ادامه دهید که رفتار مورد نظر ما، به عنوان بخشی از فعالیت زندگی و به عبارتی یک نوع عادت برای او محسوب شود.

5- برای تشویق هدف تعیین کنیم

هدف از دادن پاداش این است که بچه ها را برای آغاز راهی درست در تربیت آماده سازیم، لذا لازم نیست برای انجام هرکاری دایم به او پاداش دهیم. چنانچه فرزندمان هر کاری را منوط بر گرفتن رشوه و یا جایزه انجام می دهد، به این کار خاتمه داده و در مورد روش تربیتی او تجدید نظر نماییم. با تعیین حد و حدود و شرایط و نیز بی اعتنائی به تقاضای کودک، شیوه رفتار خود را در قبال اعمال کودک تغییر دهیم.